

RESPEKT
K PŘIROZENÝM PRÁVŮM
ČLOVĚKA

V Praze dne 10. prosince 2021

Tisková zpráva: Vyjádření ředitelky Českého helsinského výboru ke Dni lidských práv

Vážení spoluobčané, všichni lidé dobré vůle, kteří žijí v naší zemi,

dovoluji si Vás oslovit dne 10. prosince, kdy byla v roce 1948 Valným shromážděním OSN přijata Všeobecná deklarace lidských práv, kdy slavíme Den lidských práv, abychom si společně připomněli, jaký význam mají lidská práva pro nás všechny a jaké výzvy před námi stojí.

Žijeme ve velmi těžké době, kdy nám až příliš často odcházejí blízcí a my jsme bezradní a smutní, že nemůžeme být s nimi během hospitalizace v nemocnici a ani během jejich posledních chvil. Jsme více než kdykoliv dříve konfrontováni a zatíženi strachem o své zdraví, obavami o své blízké, obavami o udržení rodiny, obavami o zachování své práce, obavami o svoji budoucnost i o budoucnost této země.

Všechny dosavadní úspěchy při prosazování základních lidských práv a svobod jsou nyní pro nás v této složité době posilou a ochranou. To co se nám v uplynulých letech naopak nepodařilo prosadit zejména v oblasti naplňování sociálních práv nás teď nesmírně zatěžuje a dohání. Je čas si to uvědomit a začít jednat.

Mezi úspěchy na lidskoprávním poli lze rozhodně označit nezávislost soudů, které zatím hlídají stát, aby čistě pod ekonomickým tlakem a bez zásadních argumentů neobětoval v zájmu většiny menšinu. Tisíce jednotlivců, kteří někdy jen váhají, hledají, ptají se a třeba nesouhlasí s povinným očkováním. Tato menšina, ale i další jiné skupiny, které jsou v menšině (např. osoby se zdravotním postižením) mají, jako každý člověk v této zemi, právo na svobodu slova, právo rozhodovat se o svém zdraví a o zdraví svých dětí, mají právo vykonávat práci, na kterou se připravovali a kterou chtějí vykonávat, mají právo na svobodu pohybu, právo na ochranu soukromí atd. Děkujeme.

V demokratické společnosti, kde jsou lidská práva klíčovou hodnotou, je třeba za všech okolností vést ve společnosti dialog, ne monolog. Je třeba lidi žádat a vysvětlovat, ne jim rozkazovat, lhát a vyhrožovat. Do této doby se už nechceme vracet. Laskavost, vzájemnost, solidarita, péče a zájem o druhé a o jejich problémy udělají větší službu než šíření nenávisti, zloby a výčitek. I to je třeba si během Dne lidských práv znovu připomenout. A poděkovat všem, kteří se o dialog v tolik rozdělené společnosti v posledních dvou letech snaží.

Co se nám nepodařilo při naplňování lidských práv dříve změnit, začíná být nyní bohužel až příliš zjevné. Pro statisíce lidí je totiž nejistota týkající se bydlení, práce, výše příjmu současného a budoucího stejnou hrozbou jakou je onemocnění či úmrtí na Covid 19. Mnoho lidí nemá již nyní střechu nad hlavou, mnoho lidí živoří na hranici chudoby. Mnoho lidí žije ve strachu ze ztráty bydlení a majetku z důvodu lichvářských úroků a vysokých penále u exekucí, které mohl stát přes své instituce řešit jinak.

Vymáhání dluhů na zdravotním pojištění, dluhů za neplacení jízdného, dluhů po trestné činnosti druhé osoby nesmí vést k úplné likvidaci člověka, když kromě dlužné částky musí platit nekřesťanské úroky. Vymáhání spravedlnosti a základních lidských práv, které jsou v ohrožení, se stává rovněž nedostupné,

protože na kvalitní právní pomoc je třeba mít dnes velké příjmy nebo dostatečné úspory. Tento stav je ne podobný pandemii a je mu nutné čelit stejně razantně jako při ochraně našeho zdraví. V těchto věcech je třeba dosáhnout rychle nápravy.

Jedinec nesmí být obětován systému. Systém se musí přizpůsobit jedinci. Jedině tak se všem lidem v této zemi bude žít důstojně. Slabí a zranitelní mají mít vždy ochranu a podporu ze strany státu. Také národnostní menšiny zejména Romové mají právo na rovné zacházení v oblasti vzdělávání, zdravotní péče, zaměstnávání, bydlení a mají právo aktivně se podílet na rozhodování o věcech veřejných včetně fungování státní správy a samosprávy. Důstojné bydlení, důstojný příjem, důstojné zacházení ve stáří, důstojné zajištění a péče během nemoci, důstojné podmínky při péči a při výchově dětí, důstojné podmínky a zacházení v institucionálních zařízeních jako jsou psychiatrické nemocnice nebo věznice, důstojné podmínky a zacházení se všemi, kterých se to týká při narození i během umírání. To vše je možné dosáhnout, pokud hlavní prioritou těch, kteří řídí stát, je ochrana a naplňování lidských práv.

Chceme věřit, že nová vláda bude tuto prioritu mít, byť není zatím výslovně zmíněna ve společném prohlášení stran. V nové vládě také není ministr, který by důležitou agendu lidských práv měl v gesci. Lze tedy jen doufat, že až v roce 2022 a v dalších letech bude vláda prezentovat situaci v oblasti naplňování lidských práv v ČR před ostatními státy během Univerzálního periodické přezkumu OSN, nebudeme oproti jiným státům nadále tolik pozadu při plnění závazků z mezinárodních úmluv o lidských právech, jak je tomu v současnosti.

Vyzýváme proto vládu, ty, kterým jsme v demokratických volbách dali náš hlas, aby jej využili k prosazení změn v jejichž středu musí být primárně zájem na dodržování a na naplňování základních lidských práv a svobod. Aby až se rok s rokem sejde jsme mohli říct, že se nám všem v této zemi žije lépe a že budoucnost této země je i nadále spjata s demokracií a s naplňováním lidských práv.

Lucie Rybová
ředitelka Českého helsinského výboru